

POTTENBAKKERIJ "BOURGOIGNIE" te Bredene-Oostende.

door W. DE BAERE

uit: Volks Aardewerk in Vlaanderen

Uitgeverij Marc Van de Wiele Brugge. 1987.

Over Eeklo naar Bredene.

Voor oud-Vlaams aardewerk hadden de antiquairs steeds belangstelling en cliënteel. De "Poterie flamande" moest naar boven kruipen langs de brocante-winkels. Bekendheid en verzamelinteresse kwamen pas door de opkomst van de brocante- en rommelmarkten in dorp en stad. Torhout en Maes kwamen op de eerste rang. Toegegeven: zij hadden reeds een verdiende bekendheid en herwaardering bekomen na de publicaties van R. Haelewyn, A. Botte en L. Cuvelier. Ook werden merkwaardige tentoonstellingen gehouden te Torhout en Brugge. In de antiekhandel werden ze aangeschoven bij het oud-Vlaams aardewerk.

De rest van potten en vazen, zelfs beelden, uit de "poterie flamande" volgden schoorvoetend onder de naam van "Kortrijks" of "Brugs" aardewerk, naar gelang van de marktplaats en "het gezicht van de klant". Ook de pottenbakkerswaar uit Sint-Niklaas viel hiertussen. Eén uitzondering: het "Eecklo's". Het kon niet bij de hoop geklasseerd worden door zijn opvallende afwijkingen in vorm, kleur en versiering. De vormen waren grillig, de kleuren afwijkend van het traditioneel geel, groen, bruin en blauw. Er was bijna nooit oplegwerk, maar altijd inkrassing (graffito). Steeds kwamen dezelfde versieringsmotieven terug: vogel, vlinder, zon en maan, molentje en varkentje. Dat het in elk geval Vlaams van oorsprong was, viel niet te betwijfelen!

Op zoek.

Wie oprecht verzamelde, wilde ook oprecht weten wie deze "poterie" maakte en waar? De naam volgend, zochten we in Eeklo. We kregen er meer dan welwillende hulp van "De Eik" (W. Hamerlynck, Chr. De Crop en E. De Smet), "Ons Meetjesland" (R. Tondat) en stadsarchivaris A. De Vos.

In het stadsarchief van Eeklo vonden we een verslag van het schepencollege in zitting van 9 augustus 1821. "Le college sur le rapport de Mrs. Van denbossche et Vrombaut accorde au Sr. Van Vlierberghe de pouvoir bâtir selon l'alignement lui donné par les dits Mrs. et moyennant de les avertir du moment

qu'il commence à construire le four qui doit servir à la poterie qu'il se propose d'établir pour y intervenir".

De pottenbakkerij werd gebouwd op de Westhoek van de Kaaistraat en de Zuidmoerstraat. De meester-pottenbakker was Franciscus-Secundus-Josephus van Vlierberghe, geboren te Stekene op 8 mei 1792. Hij kwam te Eeklo wonen in 1820-1821 samen met zijn moeder Sophie van Hese, zijn zuster Marie, zijn zoon Damianus, zijn dochters Pauline en Catherine en de dienstknecht-pottenbakker Benedictus Bodevijn.

Franciscus Van Vlierberghe huwde op 17 juni 1840 met de 24-jarige Coleta van Waesberghe. Ze kregen drie kinderen: Francies, geboren op 4 mei 1841, de vroeg gestorven Petrus, en Victorine, geboren op 18 augustus 1844. Zij huwde op 30 juli 1870 met de Kaprijkse bierbrouwer Desiderius Sistermans.

Pottenbakker Franciscus Van Vlierberghe stierf op 14 mei 1844. Zijn weduwe Coleta hertrouwde te Eeklo op 10 november 1945 met Eduard van Vlierberghe (° Axel, 15 maart 1820). Hij nam de leiding van de pottenbakkerij over.

De bedrijvigheid in de pottenbakkerij moet groot geweest zijn. Van de hand van archivaris A. De Vos lezen we in "Lokale Scheepvaart te Eeklo": "In de jaren 1853-1854 kwam er met scheepjes langs het Eeklose Leiken 1.220.000 kg. potaarde binnen, die gelost werd aan "'t Kaaiken", in de onmiddellijke buurt van de pottenbakkerij "van Waesberghe". Er werden toen 1.000.000 stuks aardewerk uitgevoerd. In de jaren 1861-1862 werkten er in voornoemde pottenbakkerij een 25-tal werklieden, die "alle soorten fijn en grof aardewerk" vervaardigden. Er werd zelfs uitgevoerd naar Nederland en Frankrijk". Het citaat werd overgenomen uit de stadsrekening 1861-1862.

Spijtig genoeg ontbrak elke nadere aanduiding omtrent de produkten zelf en konden wij die ook nergens vinden; noch bij de stedelijke diensten en heemkundigen, noch in handels- en private kringen. Enkel vonden wij, door mevr. Minne-Vermast aan het stedelijk museum geschonken en volgens familie-erfenis te dateren rond 1850, kinderspeelgoed in aardewerk. Het waren verkleinde weergaven van de toen gebruikte aarden potten, pannen, kannen, melkteems enz. Ze waren geglazuurd en in twee kleuren: witgeel en gebrande siëna. Waren dit de mini-modellen van wat in de Eeklose pottenbakkerij vervaardigd werd naast de klassieke buizen en bloempotten?

Eduard van Waesberghe, ondertussen een populair sociaal figuur geworden in de stad, werd door zijn stiefzoon Francis van Vlierberghe opgevolgd in de pottenbakkerij. Hij overleed op 19 mei 1879. Zijn echtgenote Coleta stierf op 12 maart 1883.

Voor de pottenbakkerij werd het een teloorgang. Nog voor de dood van Francies van Vlierberghe, op 28 maart 1886, werd de pottenbakkerij openbaar verkocht. Dit gebeurde op 11 januari 1886, samen met de inboedel en zes woningen; zitting werd gehouden in café Sint-Hubertus te Waarschoot.

Eeklo's aardewerk in miniatuur?

Hetgeen in Eeklo gevonden werd, gaf geen enkele rechtstreekse aanduiding betreffende het in de brocante naar die stad genoemde aardewerk.

De pottenbakkersfamilie Roesbeke.

Toch gaf de zoektocht in Eeklo resultaat. In het bevolkingsboek, telling 1856, vonden wij, ingeschreven Kaaistraat, A231, dicht bij de pottenbakkerij van Waesberghe, de familie Roesbeke. Ze bestond uit:

1. Vital Roesbeke, pottenbakker, ° 3 november 1806
2. Anna Vander Haeghen zijn echtgenote, ° 24 februari 1819
3. Seraphin Roesbeke, wever, ° 22 februari 1841
4. Désiré Roesbeke, wever, ° 5 augustus 1844.

De oudste zoon, Léopold (° 18 juli 1838) werd niet vermeld. Volgens het bevolkingsregister vertrok deze familie op 9 februari 1859 naar Brugge, waar de mannen, alle drie nu als "pottenbakker", aan het werk gingen bij Jan Vanneste in de Smedenstraat. Enkele maanden later zakten ze verder af naar Bredene, waar einde 1858 de pottenbakkerij Bourgoignie was gestart. Op 7 juli 1862 werd in het gezin Roesbeke-Vanderhaeghen een dochter Rosalie te Bredene geboren. Dat het een trekkersfamilie was, werd door volgende adresveranderingen bewezen!

Op 17 september 1863 woonden ze opnieuw te Eeklo in de hondekotstraat. Vier manden later verhuisde het gezin naar Schoondijke (Zeeuws-Vlaanderen).

De pottenbakkerij te Bredene werd opnieuw werkterrein voor de ganse familie, Léopold inclus, vanaf 31 oktober 1866. Ze woonden in de Molenwijk 3. De vier mannen waren ingeschreven als "pottenbakkersknecht". Goed voor drie

jaar. Op 21 mei 1869 trok het ganse gezin naar Fives-Rijsel. In 1881 verblijft Seraphin te Doornik, Avenue de Maire, 18.

Vital Roesbeke kwam op 1 juni 1886 met zijn echtgenote uit Orchies-Frankrijk naar Eeklo terug, om negen dagen later naar Mortagne te vertrekken. In het bevolkingsregister van Eeklo staat in potlood genoteerd: *décédé en France*".

"Poterie flamande" in Bredene

Guillaume Bourgoignie, van beroep was hij handelaar in glijswerk in de Kapellestraat, 13, te Oostende, begon einde 1858 de uitbating van een pottenbakkerij te Bredene. Het zal wel juist zijn dat hij startte met de hulp van de ingehuurd Eeklose pottenbakkers Roesbeke. Wellicht kreeg het aardewerk van Bredene hierdoor het etiket van "Eeklo's" opgeplakt!

Het onder deze naam in de brocante opduikende aardewerk werd inderdaad te Bredene vervaardigd. We vonden hieromtrent onomstootbare bewijzen.

1. Als verzamelaars van deze "poterie" kochten we uit een nalatenschap te Oostende een zogenaamde "Eeklose" kolom met cachepot. Aan de verkopende dame deelden wij de kwalifikatie hiervan onder die naam mede. Het verontwaardigd antwoord was: "Neen, neen, mijn overgrootvader Guillaume Bourgoignie heeft dit gemaakt in zijn pottenbakkerij te Oudenburg". Wat niet juist was wat betreft het tweede gedeelte, wetend dat de pottenbakkerij gelegen was aan de Oudenburgse Steenweg, 1, te Bredene.

2. Dan maar op zoek in Bredene bij politiecommissaris Raoul Eeckhout, auteur van "Zoeklicht op Bredene", waarin o.a. de pottenbakkerij Bourgoignie vermeld werd, steunend op Robert de Beaucourt de Noortvelde. En? Boven op de commode zagen wij drie vazen staan, niet te loochenen produkten uit dezelfde pottenbakkerij. Twee ervan waren afkomstig van herbergbaas Charles Luca-Loete, gewezen meestergast in deze pottenbakkerij. De derde vaas kwam van een oudere inwoner van 't Sas te Bredene.

3. De pottenbakkerij Bourgoignie werd na de dood van Guillaume in 1900 overgenomen door de "Société anonyme des Poteries Flamandes". Wij brachten een bezoek aan de 87-jarige dochter van gewezen aandeelhouder en commissaris Adolf Van Parys. Ze bezat nog drie duidelijk te herkennen stukken uit de pottenbakkerij.

4. Te Kortrijk woonde een kleindochter van de gewezen voorzitter van de beheerraad van genoemde pottenbakkerij, Henri de la Kethulle de Rvhove. Ze bleek in het bezit van een duidelijk als "Bredens" te identificeren paraplubak, iets wat ze blijkbaar zelf niet wist.

De Bredense "poterie" werd vervaardigd uit een kleimengeling met een steeds identieke verhouding tussen rode en witte klei. De scherf heeft dan ook altijd een zalmkleurige tint.

Guillaume Bourgoignie.

Guillaume Bourgoignie werd geboren te Oostende op 14 februari 1828. Hij huwde met Justine Dubois op 2 april 1850. Hij was "marchand en faïence" in de Kapellestraat, 13, waar hij zijn vader Pierre en moeder Anne-Marie Halewyck opvolgde in de winkel. Hij was de kleinzoon van Norbert Jacques Bourgoignie, echtgenoot van Thérèse Casselman, een brouwer woonachtig in de Van Iseghemlaan, 40. Rechtstreekse stamvader was Jean Bourgoignie, landbouwer, te Sint-Pieters-Kapelle, geboren in 1662 en gehuwd met Cécile Vanhoorne.

Guillaume Bourgoignie.

Guillaume Bourgoignie wilde naast de verkoop ook zelf produceren. Hiervoor stichtte hij met reder Emile Cornelis te Bredene een vennootschap. De akte werd verleden voor notaris Serruys op 25 september 1857. Ze kochten op dezelfde datum, van brouwer-burgemeester August Valcke te Bredene: een huis, nog een kleinere woning, paardestallen, magazijn en brouwerij, koer en tuin, gelegen in een driehoekig blok. In het noorden en het noordwesten paalde het eigendom aan de dijk van het Oostendse kanaal, in het zuiden van het eigendom van Jean-Baptiste Debare uit Gent, in het zuidwesten aan dat van Jean-Léopold Declercq en de kapel van Bredene. Op 2 april 1860 nam Bourgoignie het aandeel van Cornelis over en werkte alleen verder.

Samen hadden zij op 7 december 1857 een gunstig advies bekomen van het gemeentebestuur en op 4 maart 1858 gaf de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen de vergunning voor het oprichten van een pottenbakkerij op het voormeld eigendom.

De pottenbakkerij was uitstekend gelegen aan de drukbevaren Brugse vaart, waarlangs de klei kon aangevoerd, en de afgewerkte produkten konden afgevoerd worden.

De bargies, Roos I en Roos II, zorgden voor de dagelijkse verbindingen met Brugge en Gent. De volksbuurt van 't Sas was dicht bewoonden men was er aan lage lonen gewend. Het verdwijnen van de zaagmolens - de laatste, waaraan het Molendorp zijn ontstaan te danken had, werd in 1841 afgebroken - liet een werkleemte achter.

Tijdelijk woonde Guillaume zelf te Bredene in de Molenwijkstraat, 37. Hier had hij een Gents echtpaar in dienst: Henri Jean Audenaert, hovenier, en Marie Elise Toussaint, huishoudster.

Steeds behield hij een tweede verblijf te Oostende. Na de Kapellestraat woonde hij vanaf 1886 op de hoek van de Groentemarkt en de Kaaistraat, 2. Op dit adres werd de faïencewinkel tot aan Wereldoorlog II uitgebaat door de dochters Marie, Adèle, Helene en Louise. Laatstgenoemde huwde op 4 juli 1899 met de Middelkerkse drukker André Lacour, die zich in de Kaaistraat, 10, vestigde.

Vader Pierre Bourgoignie (° Oostende 18 juli 1798) woonde eveneens van 1880 tot 1884 te Bredene op het adres: Sas-Slijkens-Zuid, 35.

Het Bredens aardewerk kreeg bekendheid en faam. Het werd gewaardeerd in de provinciale "Nijverheid-Tentoonstelling van West-Vlaanderen" welke van 21 augustus tot 30 september 1881 gehouden werd in de Brugse Hallezalen. Een groots opgezette tentoonstelling! Naast Brugge brachten ook Kortrijk, Oostende en Roeselare een "geldelijke" steun voor de inrichting. Ze werd na een schitterend gastmaal met vele toosten, officieel geopend door gouverneur Th. Heyvaert. Minister Rolin kwam op bezoek en hield zijn eerste pleidooi voor de bouw van Brugge-Zeehaven naar het ontwerp van De Maere-Limnader.

De Westvlaamse pottenbakkerij was op de tentoonstelling vertegenwoordigd door:

1. Josephus Seru, Roompotstraat, Brugge, die drie stukken in gebakken aarde voorstelde. "Het eerste was een soort vuurpot en de twee andere waren vazen, gemaakt naar het model die men als vuurpotten gebruikt vóór het uitvinden van de sulfers, en in herbergen of bijzondere huizen (?), dienende om met buschkolen of turf op de tafel te staan tot gebruik der smoorders, die er gemakkelijk pijp en cigar aan ontstaken. Deze voorwerpen werden door J. Seru, sedert 28 jaar werkman in een pottenbakkerij, met de hand vervaardigd.

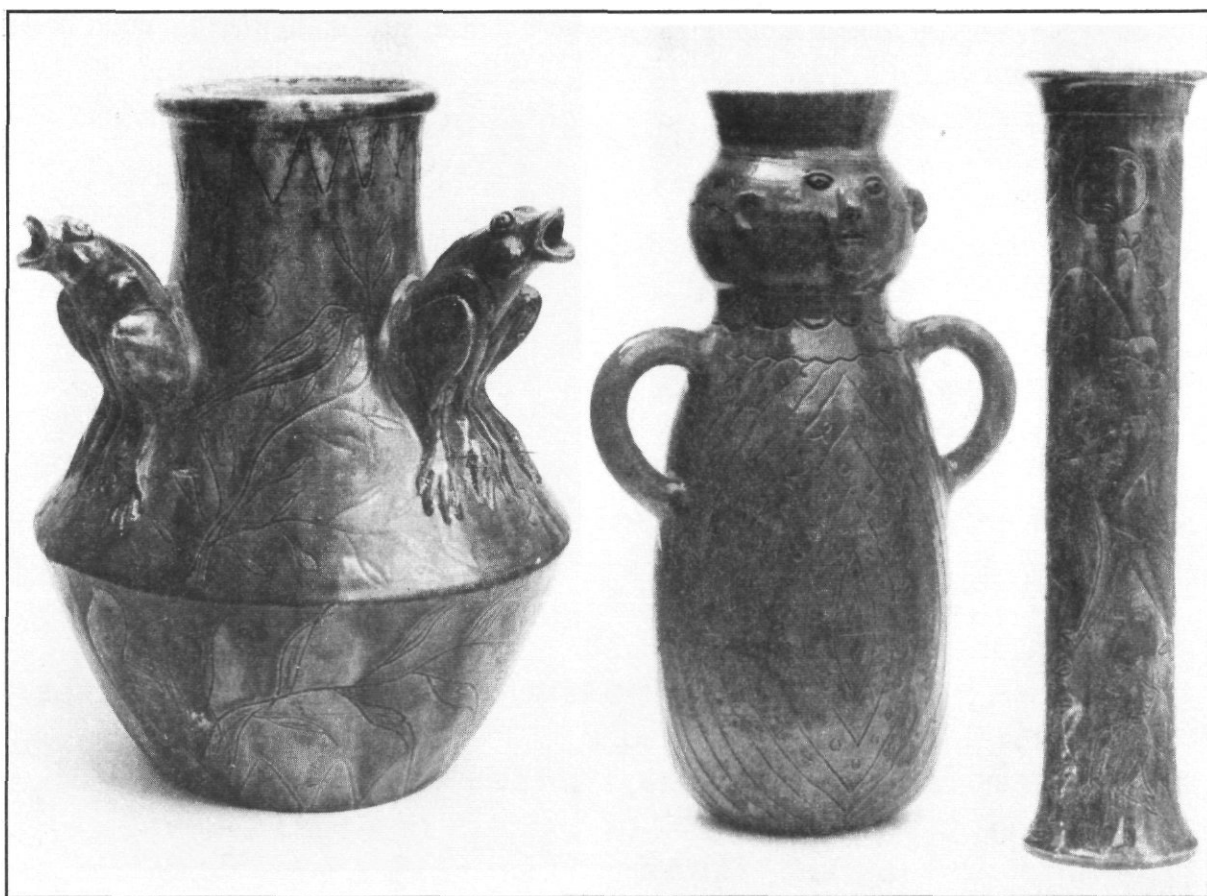
2. Pottenbakker Vandamme-Vanden Berge, Smedestraat, 22,

POTTENBAKKERIJ "BOURGOIGNIE"

te Brugge. Uitgesteld waren "alle slach van aardewerk, vazen, corbeillen, bloempotten enz".

3. Muyle-Gryspeerd, fabrikant van pijpen en eigenaar van een pottenbakkerij te Roeselare, aanwezig met "een verzameling van pijpen in onsmeltbare aarde".

4. Pottenbakker Guillaume Bourgoignie-Dubois uit het Molendorp te Bredene, die de belangrijkste inzending had met een volledige verzameling bloempotten in gebakken aarde. Bloempotten van alle fatsoen, bloemkruiken, bloemkorfjes om te hangen, zaaitelen en andere artikels voor hofbouwkundigen, een verzameling schouwbuizen en afleidingsbuizen, ellebogen, zuigers en andere stukken voor bouwwerken, verschillende ornamenten en menage-stukken.

Van links naar rechts: 1. Rond de eeuwwisseling werd te Oostende ook enig oplegwerk gebruikt. 2. Bredene ±1880. 3. Bredene vóór 1890.

De versierde bloemenkruiken uit die periode droegen reeds de altijd behouden gebleven Bredense kenmerken: zalmkleurige klei, aanvankelijk met een hoeveelheid zand gemengd, de primitieve inkrassing van een siervogel, (foto pag. 150), een vis en een paar vlinders, "Janneke uit de maan" en de kwartmaan, naast het steeds aangehouden bladmotief. De gebruikte kleuren waren roodbruin en blauwgroen, reeds een aanbreng van mangaanpaars en alles werd overgoten met lichtgekleurd glazuur. Een eerste "langenelle"-kan, naar de Oostendse uitdrukking voor een hoogopgeschoten vrouw en de vuurtoren genaamd, kreeg versiering bij met de inkrassing van enkele menselijke figuren, ten voeten uit getekend. Een

motief dat later zelden herhaald werd. Wel kwamen er de siermotieven met varkentjes en molentje bij en de vogel werd steevast een zingende kanarie, de pluimpjes rechtstaand op de borst. Liefde tot de natuur en bewondering van haar schoonheid waren altijd familietrekken van de Bourgoignies, wat terug te vinden was in de zorg voor hun tuinaanleg, ook te Bredene, en in de aangebrachte versiering.

Als uitzondering op het inkrassingswerk werd rond de eeuwwisseling enig oplegwerk toegevoegd, een rond de vaas gestrengelde paling, een siervis en een paar kikvorsen. Bourgoignie bakte ook bolvormige vazen in gekleurd steengoed. Daarvan was zelfs de onderkant van de bodem versierd. De Brugse beeldhouwer Gustaaf Pickery liet zijn eigenhandig geboetseerde beelden kleuren, glazuren en bakken bij Bourgoignie.

Bredense pottenbakkers

Naast de reeds vernoemde vier Roesbekes en Charles Luca werkten o.a. in de pottenbakkerij Bourgoignie:

Philippe Jonckheere, ° Leffinge 1845, wonende te Sas-Slijkens-Noord, nr.89.

Charles Vermeersch, ° Westkerke 1824, gehuwd met Sophie Bossant uit Wulveringham. Ze woonden in de Molenstraat, nr.2.

Yvo Lambert, ° Rijsel, 19 maart 1870, gehuwd met Esperance Marchand uit Bredene en wonende Sas-Slijkens-Noord, nr. 170.

Viktor Dobbelaere, ° Bredene, 5 juli 1879. Hij verbleef in de Nukkerstraat, nr. 2.

Léonce Dubois, ° Oostende, 20 maart 1875, gehuwd met Esther Velle uit Brugge. Zij huisden in Sas-Slijkens-Noord.

Johannes Franciscus Douvere, ° Bredene, 5 september 1880, gehuwd met Sophie Duyck.

Franciscus Vanpraet, ° Bredene, 15 februari 1847, gehuwd met Mathilde Cuypers. Hij was reeds vóór oktober 1866 "pottenbakkersknecht" bij Bourgoignie en woonde toen in de Molenwijk, 7. Het gezin verhuisde op 5 februari 1889 naar Brussel, Leuvense steenweg, 286, maar was op 19 oktober 1891 reeds in Bredene terug, waar ze een woning betrokken in Sas-Slijkens-Zuid, 5. Vanpraet was een zeer goed vakman en kreeg hiervoor een ereteken. In zitting van 18 november 1881 besloot: "Het Schepen Collegie te Bredene de Gemeente Raad te vermanen op Zondag 20 November aanstaande, om 4 uren namiddag, ter Estaminet van de kinders Van Dyck te Sas Slijkens, om er bij te wonen de uitreiking van het Eremetaal verleend bij zijne Majesteit besluit van 22 Augusty aan Franciscus Vanpraet, werkman in de potbakkerij van den heer G. Bourgoignie-Dubois alhier". Dit document was ondertekend door de burgemeester-voorzitter: Henricus Zwaenepoel.

Molendorp Bredene genaast door Oostende.

Het Molendorp had jarenlang geijverd om een eigen kapel, gebouwd in 1758 en afgebroken in 1873, en later een eigen kerk te hebben. Ze werd toegewijd aan de H. Jozef maar in 1954 afgebroken! Zelfs werd in 1871, na het indienen van een petitie bij de kamer van volksvertegenwoordigers, de hoop gekoesterd om een zelfstandige gemeente te worden, iets waartegen Bredene zich verzette. Oostende, dat een grote bondgenoot vond in Leopold II voor de uitbreiding van zijn haveninrichting, kwam alle plannen dwarsbomen.

Het Molendorp kreeg het deksel op de neus toen het, na Lisjemorres in 1877, op 14 april 1896, samen met de Mosselhoek en 't Varretje bij de Koningin der Badsteden werd ingelijfd. In één geut werden 500 Bredenaars tot Oostendenaars herdoopt. In 1897 en 1900 werden ook de huidige Opex, de Spuikom en de nijverheidsgrond naar Zandvoorde toe, door Oostende ingepalmd. De stad moest voor het geheel van de annexaties een eeuwigdurende jaarrente van 2482 frank betalen. Ze stortte in 1987 nog altijd hetzelfde, niet geïndexeerde bedrag!

Gedaan dan ook met de pottenbakkerij te Bredene, welke nu op Oostends grondgebied gelegen was, en die ook zijn stichter-bestuurder Guillaume Bourgoignie verloor. Hij overleed op 28 maart 1899. Zijn echtgenote Justine Dubois stierf op 26 maart 1901.

Financiers zagen er brood in

Na de dood van Guillaume Bourgoignie kon de familie moeilijk alleen verder met de pottenbakkerij. Het was echter niet moeilijk om, naast de eigen inbreng, de steun van financiers te vinden voor het oprichten van een vennootschap.

"Société anonyme des Poteries flamandes" Oostende

Onder deze benaming werd p 28 december 1899, voor notaris Louis Vander Heyde, de vennootschap opgericht.

De aandeelhouders waren:

1. **Henri de la Kethulle de Ryhove**, eigenaar en erkend als voorzitter van de kerkfabriek te Sint-Michiels. Hij kocht 5 van de 60 aandelen met een waarde van 1.000 frank.

2. **Ridder Etienne de Vrière**, de bekende burgemeester van Beernem, eveneens goed voor 5 aandelen.

3. **Gustave de Vrière**, broeder van voornoemde, aan wie hij volmacht gaf. Hij woonde als eigenaar te Bonheiden en nam 1 aandeel.

Henri de la Kethulle de Ryhove

Ridder Etienne de Vrière

4. **Léon Coppieters**, schoonbroeder van Henri de la Kethulle de Ryhove, eigenaar en wonende te Loppem, schreef in voor 5 aandelen.

5. **Paul Coppieters de Madre de Maudeville**, broeder van Léon en als eigenaar wonende te Sint-Andries-Brugge, was goed voor 1 aandeel.

6. **Adolphe Van Parys**, kandidaat-notaris, gemeenteontvanger en werkend in dienst van de Vrière te Beernem, kreeg 1 aandeel op zijn naam.

7. **Charles Van Parys**, broeder van voornoemde, aan wie hij volmacht gaf, was eveneens bediende te Beernem. Hij kocht 5 aandelen.

8. Hotelier **Arthur Vandevelde** uit Oostende nam 1 aandeel op.

9. **Léonce Bourgoignie**, zoon van Guillaume en hoofdingenieur bij Bruggen en Wegen te Dendermonde, nam naast zijn familieaandelen er nog 2 bij voor eigen rekening.

10. De familie **Bourgoignie** bestaande uit **Justine Dubois**, weduwe van Guillaume, en de kinderen **Léonce, Céline**, die echtgenote was van Felicien Dupuis, **Marie, Adèle, Hélène en Louise**. Samen verwierven zij 34 aandelen, de waarde van hun inbreng in natura. Deze bestond uit de volledige pottenbakkerij op het Molendorp, met alle materialen o.a. stoommachine, draaibanken, "moulen" en grondstoffen. Cliënteel, fabricatieprocédés, boekhouding en handelsbetrekkingen werden eveneens aan de vennootschap overgedragen.

De familie Bourgoignie verwierf voor een periode van 30 jaar, termijn welke ook voor het bestaan van de vennootschap bepaald was, de alleenverkoop

POTTENBAKKERIJ "BOURGOIGNIE

in Oostende van het veelkleurig aardewerk, waarvan Guillaume Bourgoignie de uitvinder en de ontwerper was. Zelf verbond de familie zich om het voormelde aardewerk niet in een andere fabriek te kopen of te vervaardigen en zich niet te interesseren in gelijklopende exploitaties. Wederzijds gaf elke inbreuk op voormeld akkoord recht op een schadevergoeding van 5 frank.

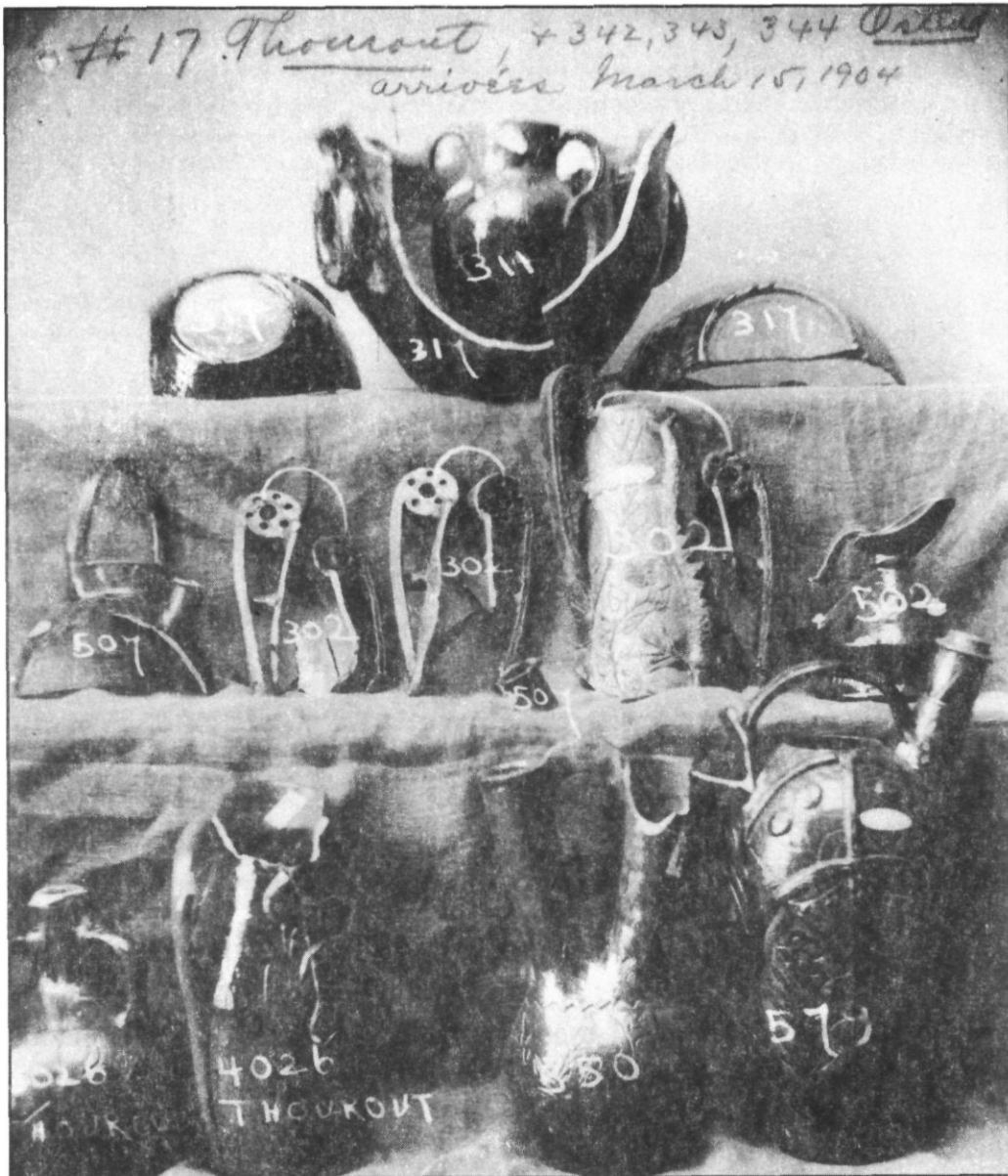
Winkel Bourgoignie Kaaistraat , 2, te Oostende.

De beheerraad van de vennootschap was samengesteld uit de leden ridder de Vrière, Charles Van Parys en Henri de la Kethulle de Ryhove, die voorzitter werd. Adolphe Van Parys werd aangesteld tot commissaris en had de volledige controle over het bedrijf.

Praktisch dezelfde producten, nu meer industrieel in grote hoeveelheid e gamma aangemaakt, maar trouw aan de vroegere trend, kwamen op de markt. Bekend is dat reeds in 1904, samen met Leo Maes uit Torhout, aardewerk naar Amerika verstuurd werd. In het binnenland kwam er echter sterke concurrentie uit Brugse en Kortrijkse hoek. Daarentegen maakte Oostende nu ook figuren.

Einde 1900 werden de gebouwen vergroot en er kwam ook nieuwbouw bij. de totale waarde van de pottenbakkerij werd op 57.567 fr. geschat. De balans van dat jaar sloot af met 1614 frank verlies. De volgende acht jaar brachten in totaal

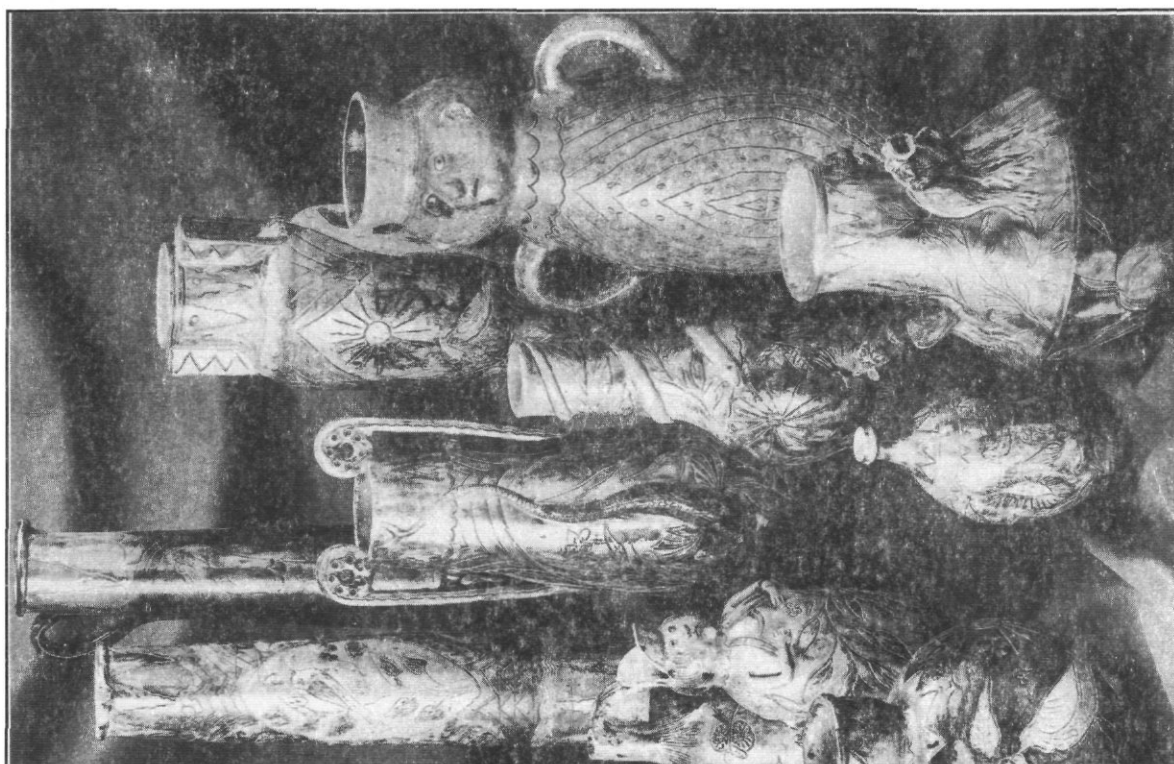
3800 frank winst op. Rond dit cijfermateriaal kan gesteld worden dat de 100 frank van 1914 in 1946 een muntwaarde vertegenwoordigde van 2363 frank.

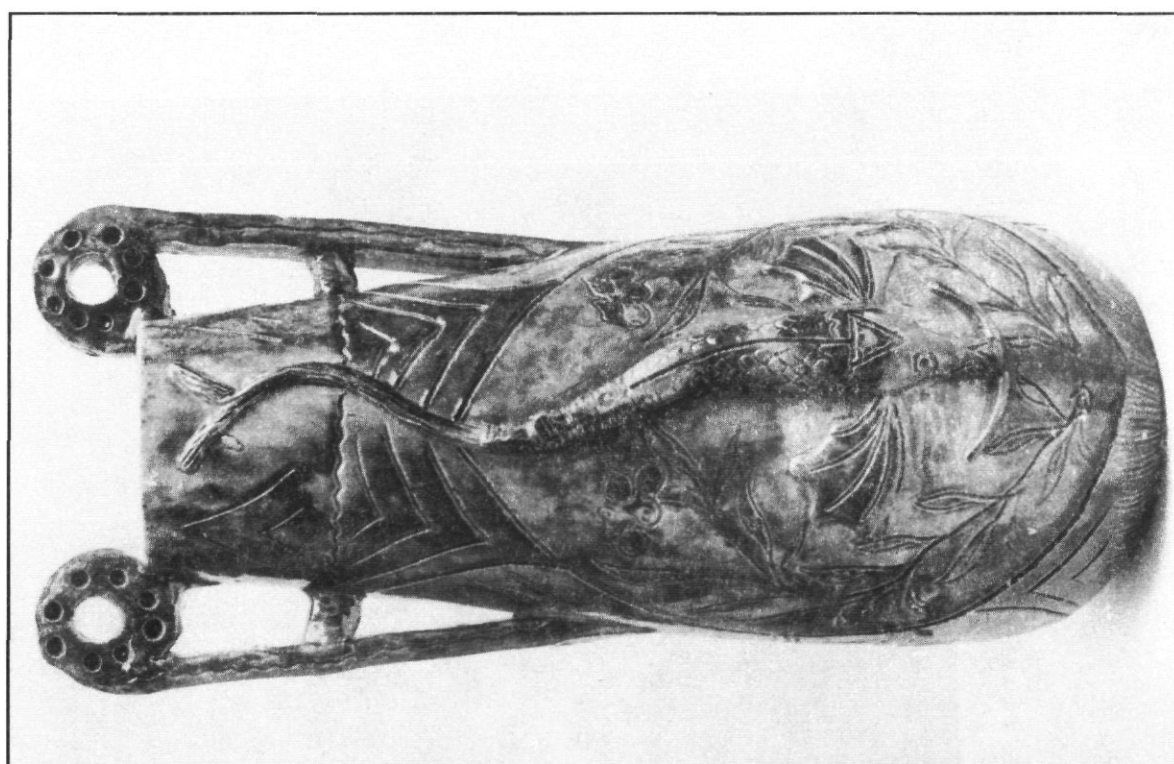
fotodocument als bewijs van braak bij een levering aardewerk in 1904 van Torhout en Oostende.

In 1986 betekende dat een waarde van 12.944 frank. Toen in 1909 andermaal verlies werd geboekt, besloot men op 8 maart 1910 de vennootschap te ontbinden. Ridder de Vrière en André Lacour, na zijn dood opgevolgd door Georges Dupuis werden aangesteld als vereffenaars. De aandelen waren toen voor het grootste deel in het bezit van Henri de la Kethulle de Ryhove, ridder Etienne de Vrière en André Lacour. Bij het beëindigen van de vereffening op 20 november 1926 had de familie Bourgoignie nog vier aandelen in haar bezit., de Vrière bezat er toen 24. Het materiaal werd grotendeels door de Brugse pottenbakkerijen opgekocht.

POTTENBAKKERIJ "BOURGOIGNIE"

Ceramiek uit Bredene-Oostende.

Inkrassing en oplegwerk bij Oostends aardewerk.

Leo en Amand Maes uit Torhout kochten uit de vereffening twee draaibanken en "moulen". Hieronder één, voor het maken van een kolom op achthoekige voet, welke ze later met een eigen versiering dan, verder gebruikten. De andere "moulen" waren geschikt voor het maken van de figuren "Jantje lacht", "Jantje weent", een hansworst, een vrouwtje met paraplu, een visserskop en een marinekadet. Met deze "moulen" werden slechts een paar afdrucken gemaakt.

De gebouwen werden op 2 september 1926 verkocht aan de maatschappij Binje en Weemans uit Sint-Jans Molenbeek. Later werden ze meerdere malen doorverkocht, om op 17 september 1963 eigendom te worden van de "touwfabriek" "Ostend Stores and Ropeworks". Die was reeds sinds 1937 eigenaar van vier huizen uit het pottenbakkerscomplex.

Het financieel experiment dat in deze pottenbakkerij was gestart in 1900 kreeg navolging van de gebroeders Caesens en de groep Bevernage te Kortrijk. Voor alle drie liep het faliekant af met min of meer grote kleerscheuren. Het bakken van kunstvolksaardewerk was geen industrie, wel een kunstambacht, dat thuishoorde in een familiebedrijf.

Werner DE BAERE

Grillige vormen in het Oostends aardewerk.